

Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat

Vragen van de fracties

Vlaams Belang

Heeft u de vraag aan het kabinet Weyts overgemaakt om kinderen die vorig schooljaar al tevergeefs aangemeld werden voor een plaats in het buitengewoon onderwijs, het schooljaar daarna voorrang te geven?

Wat vindt u van de suggestie om ook Franstaligen die naar het Vlaamse onderwijs willen komen maar geen woord NL kennen, ook naar OKAN te sturen? (Mits aanpassing wetgeving uiteraard)

Internaten: de oprichting van een internenraad is niet verplicht in het decreet. Heeft u daar zicht op: hoeveel internenraden zijn er intussen opgericht en heeft u over het ontbreken ervan intussen al klachten gekregen?

Wat bedoelt u met "installeer een knipperlichtfunctie voor preventieve schorsingen?

Wordt ook niet helemaal duidelijk op p. 74

Waarom stelt u volgkaarten als louter bestraffend voor? Het gaat toch vaak om expliciet eisen van de regels te volgen - zoals op tijd in de les komen, taken tijdig afgeven, voorbereidingen voor toetsen afgeven, de les aandachtig volgen, ...

Uiteraard kan de leerling gesanctioneerd worden als hij zich daar niet aan houdt, of mag dat straffeloos?

Welke oplossing ziet u voor leerlingen die soms in 2 verschillende scholen worden buitengezet op één schooljaar, en dan nog naar een derde school willen gaan, waar ze natuurlijk niet zitten wachten op iemand die al 2 x bewezen heeft dat hij/zij zich niet aan de regels wil houden?

Groen

1. Algemeen

- Beleidsadvies

o Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat, in grote lijnen, de omgang met hun beleidsadviezen binnen het beleidsdomein Onderwijs?

☐ Op welke vlakken werd er geluisterd naar hun advies; waar had het beter gekund; waar missen ze zaken in het beleid?

o Welke thema's zou het Kinderrechtencommissariaat de komende maanden nog als prioritair naar voor willen schuiven voor het beleidsdomein Onderwijs?

- Meldingen
 - o Welke inspanningen doet het Kinderrechtencommissariaat om de drempel tot contactname of meldingen zo laag mogelijk te houden?
 - o Uit het lijstje van melders blijkt dat onderwijsprofessionals vaak zelf contact opnemen met het Kinderrechtencommissariaat: 103 van de 1289 meldingen kwam van mensen die in het onderwijs staan.
 - ☐ Waarover gaan deze meldingen? Waar maken onderwijsprofessionals zich vooral zorgen over?
 - ☐ Is er de laatste jaren een evolutie te zien in thema's waarover onderwijsprofessionals melding doen?

2. Jeugdhulp

het jaarverslag beschrijft de gevolgen van het personeelstekort en de wachtlijsten in de jeugdhulp: elke schakel staat onder druk en kinderen en jongeren moeten lang wachten op hulp. Daardoor zitten veel kinderen met zorgen op school en neemt ook de druk op onderwijsactoren toe.

- Welke aanbevelingen schuift het Kinderrechtencommissariaat naar voor om de samenwerking tussen onderwijs en welzijn te versterken?
 - o Vindt de commissaris bijvoorbeeld dat onderwijsactoren voldoende meegenomen zijn in het traject rond Vroeg en Nabij?
- Het jaarverslag wijst expliciet op de gevolgen voor het buitengewoon onderwijs. Scholen voor buitengewoon onderwijs staan op de rem om kinderen die extra zorg nodig hebben of in een voorziening verblijven, in te schrijven. Hun recht op onderwijs wordt daardoor geschonden.
 - o Heeft het Kinderrechtencommissariaat er een beeld van hoeveel kinderen hierdoor niet of niet voltijds naar school kunnen gaan?
 - o Heeft het Kinderrechtencommissariaat er een beeld van hoe vaak kinderen die in een voorziening verblijven, deeltijds of voltijds geschorst zijn?
 - o Hoe kunnen we scholen voldoende versterken om deze kinderen toch een plaats te geven op school?

3. Recht op een behoorlijke levensstandaard

Het jaarverslag roept opnieuw op om dringend werk te maken van beleid rond schoolmaaltijden.

- Het jaarverslag haalt aan dat veel scholen prijzen voor schoolmaaltijden moesten optrekken. Heeft het commissariaat er zicht op hoe vaak dat gebeurt, en hoe vaak dat voor ouders een reden is om hun kind(eren) niet meer op school te laten eten?
- Het Commissariaat zit mee in de stuurgroep van onderzoek dat de problematiek van honger op school in kaart moet brengen. Zijn er al eerste inzichten uit dit onderzoek, bijvoorbeeld over de omvang van het probleem?

- Het Commissariaat is met vele verschillende actoren in gesprek over schoolmaaltijden. Welke aanbevelingen neemt de Commissaris daaruit vooral mee richting de Vlaamse Regering?

Financiële problemen vormen vaak de ondertoon van gesprekken.

- Komen er signalen binnen dat schoolkosten vaker een probleem vormen voor gezinnen? Welke aanbevelingen doet het Commissariaat daarrond?

4. Recht op integriteit

De klachtenlijn van het Commissariaat ontvangt meldingen over verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag door schoolpersoneel. Het kan gaan om overdreven sancties, vertrouwelijke informatie over leerlingen delen, maar ook over discriminatie, racistisch taalgebruik of stigmatisering, uitschelden of intimidatie. Ouders hebben vaak het gevoel dat hun melding bij directies niet ernstig genomen wordt, zeker als het over racisme gaat. Er zijn ook nog steeds veel meldingen over pesten door medeleerlingen. Vaak zijn leerlingen met een handicap of ontwikkelingsstoornis het slachtoffer. Dit zijn zorgwekkende signalen.

- Welke aanbevelingen doet het KRC rond preventie van deze verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag, zowel door leerkrachten als door medeleerlingen?
- Hoe kunnen we scholen versterken en sensibiliseren om klachten ook daadwerkelijk aan te pakken en op te volgen?
- Hoe kunnen we scholen specifiek versterken in omgang met racisme?
 - o Hoe kijkt het KRC bijvoorbeeld naar de stopzetting van de subsidies voor vzw School zonder Racisme?

5. Rechten op en in het onderwijs

- Plaatstekort in de B-stroom en beroepsonderwijs: uit verschillende LOP-gebieden blijkt dat er grote tekorten zijn in het eerste en tweede jaar B-stroom, maar ook in verschillende richtingen van het BSO.
 - o Welke gevolgen heeft dit voor leerlingen? Hoeveel leerlingen zijn daardoor niet ingeschreven op school, of moeten (in de tweede en derde graad) een richting te volgen die hen niet ligt?
 - o De minister verwijst naar de taak van schoolbesturen om capaciteit uit te breiden. Ziet het Kinderrechtencommissariaat andere manieren om hiermee om te gaan, zodat we kunnen garanderen dat elk kind een plaats heeft op school?
- Plaatstekort buitengewoon onderwijs: ook in het buitengewoon onderwijs staan veel leerlingen op de wachtlijst. Meer inzetten op inclusie in het gewoon onderwijs zou de druk kunnen wegnemen.
 - o Hoe staat het Kinderrechtencommissariaat tegenover inclusief onderwijs?
 - o Verwacht het Kinderrechtencommissariaat dat het nieuwe decreet Leersteun een voelbare impact zal hebben?

- o Welke aanbevelingen doet het Kinderrechtencommissariaat nog om het gewoon onderwijs meer inclusief te maken voor elke leerling?
- Plaatstekort OKAN: de afgelopen jaren vonden veel anderstalige nieuwkomers geen plaats in het OKAN-aanbod. We weten niet om hoeveel jongeren het gaat: er wordt niet geregistreerd op Vlaams niveau.
 - o Het Kinderrechtencommissariaat bracht advies uit over deze situatie, met een aantal aanbevelingen om tekorten beter in kaart te brengen en aan te pakken, en nieuwkomers op wachtlijstenmeer rechtszekerheid te geven.
 - ☐ Ziet het Commissariaat hier iets bewegen vanuit het beleid of op het veld?
 - ☐ Zijn er signalen over de evolutie van het plaatstekort?
- Internaten:
 - o Hoe evalueert het KRC de hervormingen van internaten de afgelopen jaren? Welke signalen komen vanuit de praktijk?
 - o Welke aanbevelingen schuift het KRC vooral naar voren voor de toekomst, onder andere over de rechtspositie van internen?
- Centrale toetsen en gelijke onderwijskansen
 - o Dit schooljaar leggen leerlingen voor het eerst centrale toetsen af. Ontvangt het KRC bezorgdheden van scholen, ouders of leerlingen? Zo ja, welke?
 - o Vindt het KRC dat de decretale basis voldoende beschermt tegen risico's, zoals mogelijke nadelige gevolgen voor kansarme leerlingen, of rankings van scholen op basis van toetsresultaten?
 - o Zijn er, volgens het KRC, voldoende handvaten voor scholen om aan de slag te gaan met resultaten van de toetsen, zodat ze ook daadwerkelijk bijdragen aan gelijke kansen?
- Leersteun
 - o De Leersteuncentra zijn intussen enkele maanden opgestart. Welke signalen ontvangt het Kinderrechtencommissariaat vanuit de centra, van scholen, van leerlingen en van ouders over de werking? Hebben de centra voldoende mensen en middelen om scholen te ondersteunen?
 - o Bevat het decreet Leersteun, volgens de commissaris, voldoende handvaten om het inschrijvingsrecht van leerlingen met een verslag in het gewoon onderwijs te waarborgen? Zo nee, wat kan beter? Hoe kunnen we volgens de commissaris ook zogenaamde 'weigeringen onder de tafel' beter in beeld krijgen?
 - o De afgelopen weken kwamen er opnieuw signalen dat het aantal leerlingen met een zorgnood zeer sterk toeneemt. Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat deze cijfers? Hoe zorgen we ervoor dat deze leerlingen goed begeleid worden op school? Komt het decreet Leersteun voldoende tegemoet aan de toenemende vraag naar ondersteuning?

- Afstandsonderwijs & digitalisering
 - o welke signalen ontvangt het Commissariaat van ouders, leerlingen en scholen over afstandsonderwijs? Zijn er bepaalde bezorgdheden over de kwaliteit van afstandsonderwijs?
 - o Het Kinderrechtencommissariaat wijst ook op het feit dat online platformen soms een bron van stress kunnen zijn voor leerlingen. Sinds september zijn scholen verplicht om afspraken over (digitale) communicatie en deconnectie op te nemen in het school- en arbeidsreglement. Hoe evalueert het Commissariaat dit?
- Lerarentekort
 - o Welke structurele oplossingen schuift het Commissariaat naar voor om het lerarentekort op te vangen?
 - o Kansarme leerlingen zijn vaker het slachtoffer van het leerkrachtentekort. Zijn er volgens het Commissariaat specifieke maatregelen nodig voor scholen met veel leerlingen die opgroeien in kansarmoede?
- Sancties op school
 - o Vorig jaar al bleek uit cijfers dat steeds meer leerlingen al op jonge leeftijd geschorst of uitgesloten worden op school.
 - ☐ Hoe evalueert het Kinderrechtencommissariaat deze evolutie?
 - ☐ Hoe kunnen we vermijden dat zo'n ingrijpende maatregelen zo vaak gebeuren?

N-VA

Capaciteit buo (p. 62)

Het Kinderrechtencommissariaat stipt aan dat met name in Antwerpen en regio Gent-Waasland veel kinderen geen plaats vinden in één van hun voorkeurscholen buo. Minister Weyts creëerde bijkomende plaatsen, maar het kinderrechtencommissariaat wil ook meer focus op inclusief onderwijs.

- Beschouwen jullie het aantal bijgemaakte plaatsen buo dan als voldoende?
- Jullie zijn voorzichtig positief over het nieuwe decreet leersteun. Zien jullie een kentering met betrekking tot het tegemoet komen aan het capaciteitstekort?

Bij ouders en scholen leeft de vraag om extra voorrangsregel in te voeren voor leerlingen die het vorige jaar tevergeefs werden aangemeld voor een plaats in het buo.

- Waar concreet zou die voorrang volgens jullie moeten staan naast de andere reeds bestaande voorrangsregelingen? Hoe zouden jullie dit concreet in het inschrijvingsdecreet inschrijven?

Leerlingenvervoer buo (p. 64-66)

Minder meldingen over leerlingenvervoer. Financiële inspanningen werpen vruchten af. Ook pilootprojecten tonen creatieve en veelbelovende oplossingen. Het kinderrechtencommissariaat wil decretaal vastgelegde streefnorm van 60min/rit.

- Hoe begrijpen jullie de 60min/rit concreet? Is dat deur-tot-deur voor elke mogelijke vorm van vervoer? Wat dan met bv. collectieve opstapplaatsen, fiets- en wandelpools of voor- en naschoolse opvang? Gelden die ook als "onderweg"? Kan een te nauwe interpretatie van die maximale tijdsduur niet leiden tot een beknotting van deze alternatieven uit de pilootprojecten?
- Welke praktijken uit de pilootprojecten dragen jullie voorkeur uit? Waar hebben jullie nog bedenkingen bij?

DLS & specifieke onderwijsnoden (p. 70-73)

- 46 van de 537 onderwijs gerelateerde klachten hadden te maken met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes (cf. tabel p. 23). Zien jullie in de voorlopige cijfers van dit schooljaar beterschap of net een toename (bv. door onduidelijkheden) n.a.v. decreet leersteun? Is er een verschuiving/wijziging in het aantal en/of soort klachten?

Gegevensbank terrorisme (radicalisering) (p. 90)

Minderjarigen die "als kinderen van strijders die naar het buitenland zijn getrokken," kunnen belanden in de gegevensbank T.E.R. (terrorisme, extremisme en radicaliseringsproces). Jullie willen hen daaruit halen, maar erkent wel dat zij moeten worden opgevolgd.

- Hoe zien jullie zo'n opvolging concreet?

Hit/no-hit: het voorstel van het Kinderrechtencommissariaat is dat Opgroeien enkel toegang zou hebben tot hit/no hit van minderjarigen in de databank.

- Wat is nog de meerwaarde voor Opgroeien als ze enkel en alleen hit/no-hit kunnen zien?

Vooruit

Capaciteitstekort in de B-stroom en BSO en OKAN

Momenteel weet de overheid niet hoeveel leerlingen nog geen plaats hebben op school. Men moet afgaan op wat het LOP weet (als er een LOP is). Wij pleiten voor een webplatform gekoppeld aan Discimus (inschrijvingsdatabank van de overheid) die de huidige wachtlijsten over scholen heen bundelt. Wat is de visie van het KRC hierop? Is zij ook te vinden voor een digitale tool om minstens een correcte registratie te hebben van het aantal leerlingen dat nergens een plaats heeft.

Uitgesloten leerlingen die thuiszitten

In het jaarverslag lezen we dat uitgesloten leerlingen soms maandenlang thuiszitten omdat ze geen school meer vinden. Dat is uiteraard schrijnend en onaanvaardbaar. Leerlingen worden niet zomaar uitgesloten, in feite zou er onmiddellijk een NAFT-traject

moeten worden gestart die o.a. mee begeleidt naar nieuwe school, maar ook met de jongere gaat kijken wat er is fout gelopen en hoe het op een nieuwe school anders kan. Idealiter komt een NAFT-traject vòòr de uitsluiting, maar ook curatief kan het o.i. worden ingezet. Wat is de ervaring van de KRC met de NAFT-trajecten? Staan er voldoende middelen tegenover? Wat met wachtlijsten?

Stijging aantal leerlingen in buitengewoon kleuteronderwijs

Wat ligt volgens het kinderrechtencommissariaat aan de basis van deze explosieve stijging?

Pesten en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag op school

Het KRC ijvert voor een monitoring van het welbevinden op school en de organisatie van een meldpunt voor pestproblemen en grensoverschrijdend gedrag. Op welk niveau ziet het KRC het meldpunt? Zien zij ook een intern/extern meldpunt? Is er een taak weggelegd voor de Onderwijsinspectie?

Monitoren van inclusie en weigeringen onder tafel

Het KRC pleit voor een uitgewerkt plan om scholen die achterblijven op het vlak van inclusie te monitoren en te ondersteunen naar meer inclusief onderwijs. Daarnaast stelt het KRC ook voor om een centraal meldpunt te organiseren voor 'weigeringen onder de tafel'. Wat is volgens het KRC prioritair nodig om stappen vooruit te zetten naar een meer inclusief onderwijs?

Thuiszitters

In het jaarverslag verwijst het KRC naar hun memorandum waarbij ze vragen naar een monitoring van inclusie en van kinderen die niet op school zitten (definitieve uitsluitingen, langdurig en chronisch zieke leerlingen en thuiszitters). Thuiszitters zijn leerlingen van wie de school de ouders vraagt hun kind voltijds of deeltijds thuis te houden omdat het gedrag of de problematiek van het kind de draagkracht van het team overschrijdt. Kan het KRC aangeven hoe groot ze die groep van 'thuiszitters' inschatten? Welke maatregelen zijn nodig om deze situaties zoveel als mogelijk te vermijden? Zijn er nog andere groepen van 'thuiszittende' leerlingen? Zo ja, welke en wat zijn de oorzaken?

Open Vld

Jeugd

- betreft jeugdhulp is de uitdaging enorm te noemen: meer plaatsen, meer personeel, indijken van de instroom. Het leed van kinderen is groot. Hebt u ervaringen met de netwerken 1 gezin 1 plan? Kunnen zij volgens u ofwel vermijden dat er instroom is ofwel de uitstroom helpen begeleiden door een strak plan op te zetten in de gezinnen van de kinderen om de gedwongen plaatsing te kunnen beëindigen op het moment dat dit kan?

- Het rapport haalt aan dat de meerderheid van de pleegplaatsingen vandaag netwerkplaatsingen zijn en pleit voor meer ondersteuning. De diensten pleegzorg zijn vandaag diegenen die in contact staan met pleegouders. Zouden we de ondersteuning van pleegouders kunnen verbeteren door meer expertise binnen te brengen in de

diensten pleegzorg, bijvoorbeeld eerstelijnspsychologen ? We hebben al meermaals in de krant gelezen dat pleegouders het moeilijk vinden om hun problemen op vlak van pleegzorg te bespreken met de dienst pleegzorg. Krijgt u daar signalen rond ?

- Op p.40 lezen we het verhaal van Jayden die soms in agressie uitbarst en zijn pleegmoeder zelfs al probeerde te wurgen. Dan stelt zich de vraag of dit wel een kind is dat thuishoort in pleegzorg. Hebt u de indruk dat kinderen bij pleegouders worden geplaatst die daar niet thuishoren omdat hun problematiek te ernstig is om opgevangen te worden door een pleeggezin terwijl daar meer omkadering nodig is ?

- Op p. 41 ev. beschrijft het rapport de conflicten tussen ouders en pleegouders en het belang van het kind dat geschaad wordt. Ziet u een methodiek om daar te komen tot een meer redelijke oplossing of is dat conflict eigen aan de situatie ?

- Op meerdere plaatsen in het jaarverslag is er sprake van een grote personeelsuitval. Heeft u een goed beeld van waarom mensen uitvallen ? Ik kan mij inbeelden dat het leed van de kinderen een impact heeft op het welzijn van de opvoeders die op een bepaald moment voor hun eigen welzijn moeten stoppen met dit werk. Is er voldoende psychologische begeleiding voor de opvoeders ?

- De kinderrechtencommissaris heeft opmerkingen bij de gegevensbank voor terrorisme en het feit dat ook "kinderen van" worden opgenomen, ook met betrekking tot het feit dat het Agentschap Opgroeien mee zou moeten schrijven aan de gegevensbank. Er zijn kinderrechten, maar dat is een zwaard dat langs twee kanten snijdt. Er zijn de rechten van de kinderen van terroristen en er zijn de rechten van de andere kinderen (vb. het recht op leven). Is net dat het meeschrijven door het Agentschap Opgroeien niet in het belang van de kinderen omdat zij de situatie van de "kinderen van" in het juiste perspectief kunnen plaatsen aangezien ze vaak deze gezinnen opvolgen ?

Onderwijs

- Pagina 51-52: De kinderrechtencommissaris drukt in het haar jaarverslag haar steun uit voor (gratis) schoolmaaltijden. In welke mate ziet de kinderrechtencommissaris het aanbieden van schoolmaaltijden als een onderdeel van een gelijke onderwijskansenbeleid?

Op pagina 62: In het buitengewoon onderwijs is er momenteel een capaciteitsprobleem. Eén van de oorzaken is de stijgende vraag naar plaats in het buitengewoon onderwijs. Eén van de opmerkelijke evoluties is de enorme stijging in het buitengewoon kleuteronderwijs (Stijging van 35% op 10 jaar terwijl de kleuterpopulatie daalde met 3,5%)

Heeft de kinderrechtencommissaris een verklaring voor deze stijging?

We zien dat kinderen vaker te kampen hebben met meervoudige aandoeningen? Eén van de vragen die men kan stellen is of de huidige typologie met 9 types niet hervormd moet worden? Hoe staat de kinderrechtencommissaris hier tegenover?

- Op pagina 65: Het jaarverslag geeft aan dat er heel wat minder klachten zijn binnengekomen over het collectief leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs.

Kan u wat meer toelichting geven over het aantal klachten en in welke mate deze positief geëvolueerd zijn? Is er een rode draad te vinden in het soort klachten? In welke mate

heeft het capaciteitstekort in het buitengewoon onderwijs of de slechte regionale spreiding van het aanbod buitengewoon onderwijs een impact op de reisduur van de verplaatsingen.

In welke mate kan er op vlak van onderwijs maatregelen genomen worden om de reistijd in te korten?

- Pagina 67: Er zijn veel problemen op vlak van privacy op internaten. In focusgroepen gaven jongeren aan problemen te hebben met willekeurige controles, het feit dat men onaangekondigd op de kamer komt.

Heeft het kinderrechtencommissariaat de dialoog aangegaan met de internaten over privacy issues van leerlingen?

- Pagina 75: AI kan een enorme meerwaarde betekenen om smartschool beter te laten functioneren.

Wat is de houding van kinderrechtencommissaris in het breder toepassen van AI in het onderwijs. En dus niet enkel in functie van de schoolorganisatie.

- Pagina 76: Er wordt vastgesteld dat scholen sterke, vrijheidsbeperkende maatregelen nemen bij leerlingen met ADHD of ASS.

Kan hier een cijfer op gekleefd worden? Is er op dat vlak een evolutie?